

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA

F. G. JACOBSON,

predstavljeni 16. decembra 2004¹

1. Predmet te zadeve je veljavnost prepovedi, ki začne veljati leta 2007, o uporabi imen sort vinskih trt „Tocai friulano“ in njegove sopomenke „Tocai italico“² na nalepkah vina v Italiji. Ta prepoved prvotno izhaja iz sporazuma med Skupnostjo in Madžarsko, katerega namen je zaščititi madžarsko geografsko označbo tokaj.

z Madžarsko, da je bila prepoved v nasprotju z drugimi določbami Sporazuma, da je Sporazum temeljil na napačni predstavi dejanskega stanja, tako da je ta ustrezna določba kot predmet mednarodnega prava nična in da je prepoved zamenjal Sporazum TRIPS⁴ ter da je prepoved v neskladju z lastninsko pravico, zaščiteno z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah⁵ in Listino o temeljnih pravicah Evropske unije⁶.

2. Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia (avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina) in Agenzia Regionale per lo Sviluppo Rurale (ERSA) (deželna agencija za razvoj podeželja) (v nadaljevanju: predlagateljici) sta pri Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (deželnem upravnem sodišču za Lacijo) predlog za razveljavitev nacionalnega zakona³, ki v bistvu izraža to prepoved. Predlagateljici v bistvu zatrjujeta, da Skupnost ni bila pristojna za sklenitev Sporazuma

Pridružitveni sporazum

3. Evropski sporazum o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi država-

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — Predlagateljici sta navedli, da se ime „Tocai italico“ ne uporablja več; skladno s tem se nanj sklicujem samo, kadar bo to pomembno ali ustrezno.

3 — Uredba ministra za kmetijsko in gozdarsko politiko z dne 26. septembra 2002 o nacionalnih pogojih za uporabo, z odstopanjem od člena 19(1)(c) Uredbe (ES) št. 753/2002, imen sort vinske trte in njihovih sopomenk, ki zajemajo geografsko označbo, navedeno v Prilogi II k tej uredbi, in ki so lahko navedene na nalepki za VQPRD [kakovostna vina, pridelana na določenem pridelovalnem območju] in italijanska IGT [tipična geografska označba] vina.

4 — Sporazum o tržnih vidikih pravic do intelektualne lastnine, naveden v Prilogi 1C k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (v nadaljevanju: Sporazum STO), odobren v imenu Skupnosti za področja, ki so v njeni pristojnosti, s Sklepom Sveta 94/800/ES z dne 22. decembra 1994, o sklepanju sporazumov v imenu Evropske skupnosti v zadevah v njeni pristojnosti, doseženih v urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994) (UL L 336, str. 1). Ustrezne določbe so navedene spodaj v točkah od 80 do 82.

5 — Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sprejeta 4. novembra 1950; Prvi protokol je bil sprejet 20. marca 1952. Ustrezne določbe so navedene spodaj v točki 92.

6 — 7. december 2000 (UL C 364, str. 1). Ustrezna določba je navedena spodaj v točki 94.

mi članicami na eni strani ter Republiko Madžarsko na drugi strani (v nadaljevanju: Pridružitveni sporazum) je bil podpisan 16. decembra 1991 in odobren v imenu Skupnosti s Sklepom 93/742/Euratom, ESPJ, ES⁷.

Pogodbe EGS, pri čemer ta izraz zajema, predvsem, varstvo [...] geografskih označb [...]“

4. V tej zadevi se spor ne nanaša na vsebino Pridružitvenega sporazuma. Vendar pa je ta sporazum pomemben, ker predložitveno sodišče sprašuje, ali pomeni veljavno in ustrezno pravno podlago za drug sporazum med Skupnostjo ter Madžarsko, ki je neposredno sporen in je opredeljen v nadaljevanju.⁸ V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja naslednje določbe Pridružitvenega sporazuma.

6. Točka 5 Priloge XIII k Pridružitvenemu sporazumu določa:

„Določbe te priloge in določbe člena 74(1), ki se nanašajo na intelektualno lastnino, v zadevah industrijske, intelektualne in poslovne lastnine ne vplivajo na pristojnost Evropske gospodarske skupnosti in njenih držav članic.“

5. Trinajsta skupna izjava, priložena Sklepni listini Pridružitvenega sporazuma⁹, določa:

Sporazum o imenih vin

„Pogodbenici soglašata, da je potrebno za namene tega pridružitvenega sporazuma pojme ‚intelektualna, industrijska in poslovna lastnina‘ razumeti v smislu člena 36

7. Sporazum med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin (v nadaljevanju: Sporazum o imenih vin) je bil v imenu Skupnosti potrjen s Sklepom 93/724/ES¹⁰ in podpisan 29. novembra 1993.

7 — Sklep Sveta in Komisije z dne 13. decembra 1993 o sklenitvi Evropskega sporazuma med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Republiko Madžarsko na drugi strani (UL L 347, str. 1; Pridružitveni sporazum je priložen k navedenemu sklepu).

8 — V točkah od 7 do 15.

9 — UL 1993, L 347, str. 259.

10 — Sklep Sveta z dne 23. novembra 1993 o sklenitvi Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin (UL L 337, str. 93; Sporazum o imenih vin je priložen k navedenemu sklepu).

A – *Sklep 93/724*

9. V členu 1 Sklepa 93/724 je določeno:

8. Preambula Sklepa 93/724 določa:

„Sporazum med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin ter protokol, izmenjava pisem in pripadajoče izjave so odobreni v imenu Skupnosti.

„Ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 113 Pogodbe [...]

[...]“

Ker bo Sporazum sklenjen s pogajanjem med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin pripomogel k učinkovitejšim ukrepom proti nelojalni konkurenci pri trgovanju in zagotavljanju večjega varstva potrošnikov ter bo spodbujal trgovino z vinom med pogodbenicama; ker je torej navedeni sporazum treba odobriti;

B – *Sporazum*

10. Preambula Sporazuma o imenih vin vsebuje te trditve:

„Ob upoštevanju [Pridružitvenega] sporazuma

[...]

[...]

ker so določbe sporazuma neposredno povezane z ukrepi v okviru skupne trgovinske in kmetijske politike, je treba sporazum skleniti na ravni Skupnosti.“

ob upoštevanju interesov obeh pogodbenic pri vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin.“

11. Člen 4 Sporazuma o imenih vin določa: — se smejo uporabljati le pod pogoji, določenimi v zakonih in predpisih Madžarske.

„1. Zaščiteni so naslednja imena:

[...]

4. Zaščita, predvidena v odstavku 1, se uporablja za imena tudi, ko je označeno resnično poreklo vina ali se geografska označba ali tradicionalni izraz uporablja v prevodu ali skupaj z izrazi ‚vrsta‘, ‚tip‘, ‚slog‘, ‚imitacija‘, ‚metoda‘, ‚blagovna znamka‘ ali podobno.

(b) glede vin s poreklom iz Madžarske:

[...]

5. Pri enakozvočnih ali enakih geografskih označbah:

- geografske označbe in tradicionalni izrazi, navedeni v prilogi [...]

[...]

(a) če sta označbi, zaščiteni na podlagi tega sporazuma, enakozvočni ali enaki, se zaščita odobri za vsako označbo, če:

3. V Skupnosti so zaščiteni madžarska imena:

- pridržana izključno za vina s poreklom iz Madžarske, za katera se uporabljajo in

- je raba zadevnega geografskega imena ustaljena in dosledna za opis in predstavitev vina, pridelanega na geografskem območju, na katerega se ime nanaša,

- ne zavaja potrošnikov, da ima vino poreklo na ozemlju druge pogodbenice;

14. Izmenjava pisem, po sklicevanju na Sporazum o imenih vin, določa:

[...]"

„1. V prehodnem obdobju trinajstih let od začetka veljavnosti tega sporazuma njegova uporaba ne nasprotuje zakoniti uporabi izraza ‚Tocai‘ za opis in predstavitev določenih italijanskih kvdpdpo [kakovostna vina, pridelana na določenem pridelovalnem območju] pod naslednjimi pogoji.

12. V delu B („Vina s poreklom iz Republike Madžarske“), I („Geografske označbe“), točka 3.4 Priloge k Sporazumu o imenih vin, z naslovom „Seznam zaščitjenih imen iz člena 4“, je med drugim ime „tokaj“. Del A („Vina s poreklom iz Evropske skupnosti“) te priloge ne vsebuje nobene navedbe „Tocai friulano“ ali „Tocai italicó“.

Brez poseganja v posebne predpise Skupnosti in glede na okoliščine primera strožje nacionalne predpise mora biti to vino:

C – Izmenjava pisem

- proizvedeno iz sorte vinske trte ‚Tocai friulano‘;

13. Izmenjava pisem glede člena 4 Sporazuma o imenih vin (v nadaljevanju: izmenjava pisem)¹¹, podpisanega 29. novembra 1993, je eno od dejanj, navedenih v členu 1 Sklepa 93/724.¹²

- proizvedeno iz grozdja, ki je v celoti obrano v italijanskih deželah Benečija in Furlanija;

11 — Izmenjava pisem glede člena 4 Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin (UL L 337, str. 169).

12 — Navedena zgoraj v točki 9.

[...]

3. Predpostavlja se, da se ta kvdpdpo, ki so označena in predstavljena v skladu z veljavnimi določbami, do izteka prehodnega obdobja, navedenega v točki 1, lahko dajo na trg do porabe zalog.

seznanjene z nobenim posebnim primerom, glede katerega bi se zadevne določbe lahko uporabile.

[...]“

4. Brez poseganja v določbe iz točke 3 možnost uporabe izraza ‚Tocai‘ v skladu s pogoji iz točke 1 preneha veljati na koncu prehodnega obdobja, določenega v isti točki.

Veljavna zakonodaja Skupnosti ob sklenitvi Sporazuma o imenih vin

[...]“

A – Uredba št. 822/87

D – Skupna izjava

15. V skupni izjavi o členu 4(5) Sporazuma¹³ (v nadaljevanju: skupna izjava), ki je prav tako eden od dokumentov iz člena 1 Sklepa 93/724, je navedeno:

16. Uredba Sveta št. 822/87 je bila leta 1993 osnovna uredba o skupni ureditvi trga za vino.¹⁴

„V zvezi s členom 4(5)(a) so pogodbenice ugotovile, da v času pogajanj niso bile

17. Člen 13 Uredbe št. 822/87 je določal, da Komisija sprejme podrobna pravila za razvrstitev sort vina na priporočene, dovoljene in začasno dovoljene sorte.

13 — UL 1993, L 337, str. 171.

14 — Uredba Sveta (ES) št. 1493/1999 z dne 17. maja 1999 o skupni organizaciji trga za vino (UL L 179, str. 1) je razveljavila in nadomestila Uredbo Sveta (EGS) z dne 16. marca 1987 o skupni ureditvi trga za vino (UL L 84, str. 1).

18. Člen 63 Uredbe št. 822/87 je določal:

št. 822/87 razveljavila Uredbo št. 337/79, je seznam v Prilogi k Uredbi št. 3800/81 ostal in nato veljal na podlagi člena 13 Uredbe št. 822/87.

„1. Uvožena vina, namenjena za neposredno prehrano ljudi in opisana z geografsko označbo, lahko pod pogojem vzajemnosti uživajo pri trženju v Skupnosti zaščito in nadzor iz [člena 15 Uredbe št. 823/87] za kvdpdo.

2. Določba odstavka 1 bo uveljavljena s sporazumi z zadevnimi tretjimi državami, ki so dogovorjeni in sklenjeni v skladu s postopkom, določenim v členu 113 pogodbe.“

20. Tocai friulano je na seznamu v Prilogi k Uredbi št. 3800/81 o vinskih sortah, ki so priporočene ali dovoljene v naslednjih pokrajinah severne in srednje Italije: Brescia, Mantova, Varese, Padova, Rovigo, Treviso, Benetke, Verona, Vicenza, Gorica, Pordenone, Videm, Bologna, Ferrara, Ravenna, Ascoli Piceno,¹⁷ Perugia, Terni,¹⁸ Viterbo, Chieti, Aquila, Pescara, Teramo in Sassari.

C – Uredba št. 823/87

B – Uredba št. 3800/81

19. Razvrstitev sort vina je leta 1993 urejala Uredba Komisije št. 3800/81,¹⁵ ki je prvotno temeljila na Uredbi Sveta št. 337/79 o skupni ureditvi trga za vino.¹⁶ Čeprav je Uredba

21. Uredba Sveta št. 823/87¹⁹ je določila pravila za kakovostna vina, pridelana na določenih pridelovalnih območjih (v nada-

15 — Uredba Komisije (EGS) št. 3800 z dne 16. decembra 1981 o razvrstitvi sort vinske trte (UL L 381, str. 1), razveljavljena in nadomeščena z Uredbo Sveta (ES) št. 1493 z dne 17. maja 1999 o skupni ureditvi trga za vino (UL L 179, str. 1).

16 — Uredba (EGS) z dne 5. februarja 1979 (UL L 54, str. 1).

17 — Dodano z Uredbo Komisije (EGS) št. 1543/89 z dne 2. junija 1989 (UL L 151, str. 16).

18 — Dodano z Uredbo Komisije št. 3369/92 z dne 24. novembra 1992 (UL L 342, str. 11).

19 — Uredba Sveta (EGS) št. 823/87 z dne 16. marca 1987 o posebnih določbah za kakovostna vina, pridelana na določenem pridelovalnem območju (UL L 84, str. 59), kot je bila spremenjena zlasti z Uredbo Sveta (EGS) št. 2043/89 (UL L 202, str. 1), ki je bila razveljavljena in nadomeščena z Uredbo št. 1493/99, navedeno v opombi 14.

ljevanju: kvdpdpo). „Določeno pridelovalno območje“ je v členu 3(1) opredeljeno kot

proizvodnega postopka ali vrste proizvoda oziroma z imenom vinske sorte ali njegovo sopomenko.“

„vinorodno območje ali kombinacijo vinorodnih območij, ki pridelujejo vina, s posebnimi kakovostnimi značilnostmi, in katerih ime se uporablja za označbo [kvdpdpo]“.

D – Uredba št. 2392/89

22. Člen 1(3) Uredbe št. 823/87 je od držav članic zahteval, naj pošljejo Komisiji seznam kvdpdpo, ki so jih priznale; Komisija ta seznam objavi v Uradnem listu Evropskih skupnosti. Seznam, ki se je uporabljal v letu 1993, ni vključeval „Tocai friulano“ ali „Tocai italico“.²⁰

24. Za namizna vina je člen 2(3) Uredbe Sveta št. 2392/89²¹ omogočal, da se opis med drugim dopolni zlasti z navedbo (a) imena geografske enote, ki je manjša od države članice, in (i) „vino tipico“ za namizna vina s poreklom iz Italije.

23. Člen 15(4) je določal:

25. Za uvožena vina, opisana z geografskim območjem, je člen 26(1) Uredbe št. 2392/89 določal:

„Brez poseganja v predpise Skupnosti glede določenih vrst kvdpdpo države članice lahko [...] dovolijo, da se ime določenega območja uporablja skupaj s podrobnejšo opredelitvijo

„Opis na nalepki uvoženih vin, namenjenih za neposredno prehrano ljudi, označen z

20 — Sprememba seznama kakovostnih vin, pridelanih na določenih pridelovalnih območjih Skupnosti (UL 1982, C 348, str. 1). Ta dokument v celoti nadomešča poglavje, ki se nanaša na Italijo, iz predhodno objavljenega seznama. Seznam je bil objavljen v členu 3(2) Uredbe Komisije (EGS) št. 2247/73 z dne 16. avgusta 1973 o nadzoru kakovostnih vin, pridelanih na določenih pridelovalnih območjih (UL L 230, str. 12).

21 — Uredba Sveta (EGS) št. 2392 z dne 24. julija 1989, ki določa splošna pravila za opis in predstavitev vin in vinskega mošta (UL L 232, str. 13), razveljavljena in nadomeščena z Uredbo št. 1493/99, navedeno v opombi 14.

geografskim območjem in ki je na seznamu, ki ga je potrebno sprejeti, vključuje navedbo:

(EGS) št. 2392/89 [...], takoj ko bo mogoče po njegovi sestavi.

(a) imena geografske enote na ozemlju zadevne tretje države [...]"

Komisija v seriji C *Uradnega lista Evropskih skupnosti* objavi imena geografskih enot, ki so ji posredovana na podlagi prvega pododstavka.

E – Uredba št. 3201/90

26. Člen 11 Uredbe Komisije št. 3201/90 o podrobnih pravilih za opis in predstavitev vin in vinskega mošta²² je določal:

2. Seznam uvoženih vin, opisanih z geografskim območjem iz člena 26(1) Uredbe (EGS) št. 2392/89, je v Prilogi II k tej uredbi.

[...]"

„1. Vsaka država članica pridelovalka bo na področju namiznih vin, opisanih kot [...] vino tipico [...], v skladu s členom 2(3)(i) Uredbe (EGS) št. 2392/89 posredovala Komisiji:

27. Seznam imen geografskih enot, posredovan Komisiji, ni vključeval imena Friuli ali Friulano.²³

— seznam imen geografskih enot manjših od države članice, v smislu [...] Uredbe

28. Imeni „tokaj“ ali „tokaji“ sta bili vključeni v seznam Priloge II k Uredbi št. 3201/90.

22 — Uredba Komisije (EGS) št. 3201/89 z dne 16. oktobra 1990 o podrobnih pravilih za opis in predstavitev vin in vinskega mošta (UL L 309, str. 1), razveljavljena in nadomeščena z Uredbo Komisije (ES) št. 753/02 z dne 29. aprila 2002 o določitvi nekaterih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1493/99 glede opisa, poimenovanja, predstavitve in zaščite nekaterih proizvodov iz vinskega sektorja (UL L 118, str. 1).

23 — Glej seznam, objavljen v UL 1992 C 155, str. 14, in spremenjen z UL 1993 C 203, str. 4.

29. Člen 12(1) Uredbe št. 3201/90 je določal: „1. Imena sort vinske trte uporabljenih za proizvodnjo namiznega vina z geografsko označbo ali kvdpdo ali njegove sopomenke so lahko na nalepki za vino, če:

„Seznam sopomenk imen sort vinske trte, ki se lahko uporabljajo za opis namiznih vin in kakovostnih vin pdpo na podlagi člena 5(1)(b) in člena 14(1)(b) Uredbe (EGS) št. 2392/89 je v Prilogi III.“

[...]

30. Seznam v Prilogi III k Uredbi št. 3201/90 je vključeval „Tocai friulano“ in njegovo „priznano sopomenko“ „Tocai italico“.

- (c) ime sorte ali katera od njegovih sopomenk ne zajema geografske označbe uporabljene za opis kvdpdo, namiznega vina ali uvoženega vina, navedenega na seznamih sporazumov, sklenjenih med Skupnostjo in tretjimi državami, in kadar ga spremlja katera druga geografska navedba, je predstavljeno na nalepki brez geografske navedbe;

Ustrezna veljavna zakonodaja Skupnosti in nacionalna zakonodaja

31. Uredba št. 1493/1999 o skupni ureditvi trga za vino²⁴ je bila sprejeta kot del kodifikacije in poenostavitve prvotne zakonodaje, ki ureja vinski sektor. Uredba št. 1493/1999 je bila uveljavljena z Uredbo Komisije št. 753/2002²⁵, ki določa pravila o označevanju vin.

[...]

2. Z odstopanjem od odstavka 1(c):

32. Člen 19 Uredbe št. 753/2002, z naslovom „Navedba sorte vinske trte“, določa:

- a) se lahko na nalepki vina z navedeno geografsko označbo navede ime ali

²⁴ — Navedena v opombi 14.

²⁵ — Navedena v opombi 22.

sopomenka sorte, ki zajema geografsko označbo;

za kvdpdpo, s poreklom v deželah Benečija in Furlanija, v prehodnem obdobju do 31. marca 2007“.

- b) se lahko uporabijo imena ali sopomenke sort iz Priloge II v skladu z nacionalnimi določbami in določbami Skupnosti, ki veljajo na dan, ko začne veljati ta uredba.

34. Zadevna italijanska zakonodaja²⁷ za „Tocai friulano“ in „Tocai italico“ uporablja odstopanje od člena 19(2), v katerem je navedeno, da omejitev izhaja iz sporazuma med Evropsko unijo in Republiko Madžarsko. Ta sporazum je seveda Sporazum o imenih vin.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

33. Priloga II, z naslovom „Seznam sort vinske trte in njenih sopomenk, ki vključujejo geografsko označbo in se lahko uporabijo na nalepkah vin v skladu s členom 19(2)“, je prvotno vključevala ime „Tocai Friulano, Tocai Italico“; Italija je navedena kot država, ki lahko uporablja to ime. V opombi je navedeno, da se „ime ‚Tocai friulano‘ in njegova sopomenka ‚Tocai italico‘ lahko uporabljata v prehodnem obdobju do 31. marca 2007“. Po širitvi leta 2004 je bila ta priloga nadomeščena;²⁶ seznam trenutno vključuje 122 sort vinske trte, vključno s „Tocai friulano“ in „Tocai italico“, s pojasnilom, da se lahko uporabljajo „izključno

35. Videti je mogoče, da so trto „Tocai friulano“ tradicionalno gojili v avtonomni deželi Furlanija - Julijska Krajina.

36. Na tem območju so bila priznana številna kvdpdpo, kot na primer „Colli orientali del Friuli“, „Friuli aquilaea“, „Friuli grave“, „Friuli latisana“ in „Isonzo“ ali „Isonzo del Friuli“. Ta vina se lahko pridelujejo iz številnih sort vinske trte, vključno s „Tocai friulano“, iz katerega se prideluje suho belo vino.

26 — Z Uredbo Komisije (ES) št. 1429 z dne 9. avgusta 2004 (UL L 263, str. 11).

27 — Navedena v opombi 3.

37. Tožeči stranki sta s tožbo, vloženo pri predložitvenem sodišču, izpodbijali nacionalno zakonodajo v delu, v katerem določa, da odstopanje glede uporabe imen „Tocai friulano“ in „Tocai italico“ preneha veljati 31. marca 2007, v skladu s Sporazumom o imenih vin.

38. Tožeči stranki sta pred predložitvenim sodiščem zatrjevali, da Sporazum o imenih vin iz več razlogov ni zakonit.

39. Nacionalno sodišče je zato prekinilo odločanje in sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali Evropski sporazum o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Republiko Madžarsko na drugi strani, sklenjen 16. decembra 1991 (UL 1993, L 347), pomeni veljavno in ustrezno pravno podlago, ki daje Evropski skupnosti pooblastilo za sprejetje Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti imen vin z dne 29. novembra 1993 (UL L 337); to vprašanje se prav tako zastavlja glede na določbe člena 65(1) Skupne izjave št. 13 in Priloge XIII (točke 3, 4, in 5) k

Evropskemu sporazumu iz leta 1991 glede morebitnega pridržka suverenosti in pristojnosti posameznih držav na področju nacionalnih geografskih označb za njihove kmetijske živilske proizvode, vključno iz grozdja in vina, ki na tem področju izključuje kakršen koli prenos suverenosti in pristojnosti na Evropsko skupnost?

2. Ali je treba glede na navedeno v mnenju 1/94 Sodišča Evropskih skupnosti o izključni pristojnosti ES, Sporazum med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti imen vin z dne 29. novembra 1993 (UL L 337), ki ureja zaščito geografskih označb, ki sodijo na področje intelektualne in trgovske lastnine, razglasiti kot ničen in neveljaven v pravnem redu Skupnosti, čeprav države članice Evropske skupnosti navedenega sporazuma niso posamezno ratificirale?

3. Če je sporazum Skupnosti iz leta 1993 (UL L 337) v celoti treba šteti za zakonit in veljaven, ali je treba šteti, da je prepoved uporabe imena ‚Tocai‘ v Italiji po letu 2007, ki izhaja iz ob sklenitvi tega sporazuma izmenjanih pisem med

pogodbenicama (in priloženih temu), nična in ni veljavna, ker nasprotuje ureditvi geografskih enakozvočnih označb, ki jo določa ta sporazum (glej člen 4(5) in Protokol, priložen Sporazumu)?

razuma Skupnosti iz leta 1993 (UL L 337), razlagati tako, da njegove določbe na področju predpisov o enakozvočnih označbah vin veljajo namesto tistih iz sporazuma Skupnosti iz leta 1993 pri nezdržljivosti navedenih določb, glede na to, da so pogodbenice obeh sporazumov iste?

4. Ali je treba na podlagi člena 48 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu šteti, da druga skupna izjava, priložena k sporazumu iz leta 1993 (UL L 337), v skladu s katero pogodbene stranke med pogajanjem niso bile seznanjene z obstojem enakozvočnih označb evropskih in madžarskih vin, pomeni očitno napačno predstavo o resničnosti (glede na to, da italijanske in madžarske označbe za vina 'Tocai' obstajajo in soobstajajo že stoletja, da so bile uradno priznane leta 1948 v sporazumu med Italijo in Madžarsko ter so bile nedavno povzete v predpise Skupnosti), ki povzroči ničnost dela sporazuma iz leta 1993, iz katerega izhaja prepoved uporabe imena Tocai v Italiji?
5. Ali je treba glede na člen 59 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Sporazum TRIPS) (UL 1994, L 336), sklenjen v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO), ki je začel veljati 1. januarja 1996, torej po začetku veljavnosti spo-
6. Ali je treba pri dveh enakozvočnih označbah za vina, pridelana v državah, ki sta pogodbenici Sporazuma TRIPS (ali da se enakozvočnost nanaša na geografski označbi, ki se uporabljata v dveh državah, ki sta stranki Sporazuma, ali da se nanaša na geografsko označbo v eni državi in enakozvočno ime sorte vinske trte, ki se tradicionalno prideluje v drugi državi, ki je stranka Sporazuma), člene od 22 do 24 tretjega dela Priloge C k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije, ki vsebuje Sporazum TRIPS (UL 1994, L 336), ki je začel veljati 1. januarja 1996, razlagati tako, da se ti označbi lahko uporabljata tudi v prihodnje, če so ju zadevni pridelovalci uporabljali v preteklosti ali v dobri veri ali najmanj 10 let pred 15. aprilom 1994 (člen 24(4)) in če posamezna označba jasno navaja državo ali regijo ali območje porekla vina tako, da ne zavaja potrošnikov?

7. Ali lastninska pravica iz člena 1 Protokola št. 1 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (Rimska konvencija iz leta 1950), povzeta v členu 17 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, razglašene 7. oktobra 2000 v Nici, obsega tudi pravice intelektualne lastnine v zvezi z označbami porekla vin in njihovim izvrševanjem ter torej zaščita teh nasprotuje uporabi določb, vsebovanih v izmenjanih pismih, priloženih Sporazumu med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin (UL L 337 z dne 31.12.1993), ki pa niso povzete v besedilo tega sporazuma, na podlagi katerih vinogradniki iz Furlanije ne bodo več smeli uporabljati imena ‚Tocai Friulano‘, zlasti glede na popoln neobstoj kakršne koli odškodnine v korist razlaščenih vinogradnikov iz Furlanije, neobstoj javnega interesa, ki bi upravičeval razlastitev in nespoštovanje načela sorazmernosti?
- šteti, da so določbe Uredbe ES št. 753/2002, ki prepovedujejo uporabo imena ‚Tocai Friulano‘ po 31. marcu 2007 (člen 19(2)), nične in niso veljavne?“
40. Stališča so podali tožeči stranki, italijanska vlada, Svet in Komisija, vsi zastopani na obravnavi, vključno z madžarsko vlado.
41. Tožeči stranki in italijanska vlada so dodatno predložile pisni odgovor na zahtevo sodišča, naj zavzamejo stališče glede trditev Sveta in Komisije v zvezi z dejstvom, da ime „Tocai friulano“ in njegova sopomenka „Tocai italico“ nista in nikoli nista bili geografski označbi, temveč prej ime vinske trte ali sorte grozdja.
8. Ali je treba ob ugotovljeni nezakonitosti, v obsegu, opisanem v zgornjih vprašanjih, pravil Skupnosti, ki so v Sporazumu med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vin z dne 29. novembra 1993 (UL L 337) in/ali izmenjanih pismih, priloženih temu,
42. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem sprašuje, ali Pridružitveni sporazum daje Skupnosti pooblastilo za sklenitev Sporazuma o imenih vin.

Prvo vprašanje

43. V skladu z ustaljeno sodno prakso, pristojnost Skupnosti, da prevzame mednarodne obveznosti, izvira neposredno ali implicitno iz izrecnih določb Pogodbe.²⁸

o imenih vin, uvodne izjave mednarodnega sporazuma ne morejo navesti pravne podlage za pravni red vsake pogodbenice. V pravnem redu Skupnosti se ta podlaga določi po tem, ko se besedilo sporazuma dokončno izoblikuje in glede na predmet ter vsebino tega besedila. Sklicevanje na Pridružitveni sporazum v preambuli k Sporazumu o imenih vin ima namreč namen umestiti zadnjenavedeni sporazum v njegov politični in pravni kontekst.

44. Zato je jasno, da pristojnost Skupnosti za sklenitev Sporazuma o imenih vin ne more izhajati iz Pridružitvenega sporazuma.

45. Člen 133 ES po drugi strani daje izrecno pooblastilo Svetu za uvedbo skupne trgovinske politike. Preambula Sklepa Sveta 93/724 določa, da ta odločitev temelji na členu 133 ES. Člen 1 določa, da se Sporazum o imenih vin, skupaj s Protokolom, z izmenjavo pisem in s priloženimi izjavami, „odobri v imenu Skupnosti“. Zato je jasno, da je bil Sporazum kot predmet prava Skupnosti pravilno odobren v skladu s Pogodbo. Kot trdita Svet in Komisija, je pravna podlaga Sporazuma določena v preambuli sklepa Sveta, s katerim je bil ta sporazum sklenjen in odobren. Sklep ne navaja Pridružitvenega sporazuma kot pravne podlage. Čeprav je Pridružitveni sporazum naveden v preambuli Sporazuma

46. Predlagateljici in italijanska vlada trdijo, da geografske označbe za vino, sodijo v obseg intelektualne lastnine in da imajo države članice izključno pristojnost, ker se Sporazum o imenih vin nanaša na pravice intelektualne lastnine: glej Prilogo XIII k Pridružitvenem sporazumu.²⁹ V skladu s tem Skupnost ni bila pristojna za sklenitev Sporazuma o imenih vin.

47. Ta trditev bo ustrezneje preučena v okviru drugega vprašanja.

²⁸ — Glej na primer mnenje št. 2/94, izraženo na podlagi člena 228(6) Pogodbe ES (Recueil, str. I-1759, točka 26).

²⁹ — Glej zgoraj navedeno točko 6.

Drugo vprašanje

48. Predložitevno sodišče glede na mnenje št. 1/94³⁰ Sodišča o izključni pristojnosti Evropske skupnosti z drugim vprašanjem sprašuje, ali je Sporazum o imenih vin ničen in ni veljaven za pravni red Skupnosti, glede na to, da posamezne države članice Evropske skupnosti navedenega sporazuma niso ratificirale. Z drugimi besedami, vprašanje je, ali je Skupnost imela izključno pooblastilo za sklenitev Sporazuma o imenih vin ali je bil ta sporazum na podlagi ustrezne analize mešani sporazum, katerega pogodbenice bi morale biti Skupnost in tudi države članice.

49. Ni sporno, da ima Skupnost izključno pristojnost, če ji je izrecno podeljena s Pogodbo ali če je Skupnost za izvrševanje skupne politike, predvidene s Pogodbo, sprejela določbe, ki določajo skupna pravila.³¹

50. Sodišče je v mnenju št. 1/94 na podlagi dveh razlogov ugotovilo, da so bile Skupnost in države članice skupno pristojne za sklenitev Sporazuma TRIPS. Prvič, razen določb v

zvezi s prepovedjo sprostitev ponarejenega blaga v prosti promet Sporazum TRIPS ne sodi v okvir skupne trgovinske politike, v katerem je s členom 133 ES podana izključna pristojnost. Drugič, harmonizacija, dosežena v Skupnosti na določenih področjih, ki jih pokriva Sporazum TRIPS, je samo delna, medtem ko na drugih področjih ni bila predvidena.³²

51. Tožeči stranki in italijanska vlada trdijo, da Pogodba ne vsebuje nobene določbe o izključni pristojnosti na področju intelektualne lastnine in da med pogajanja za Sporazum o imenih vin ni bilo določb Skupnosti, ki bi zajemale pravice intelektualne lastnine pri nacionalno urejenih geografskih označbah za vina: zakonodaja Skupnosti v sektorju vina je bila omejena na priznanje označbe, registrirane v vsaki državi članici.

52. Te stranke poleg tega ne trdijo samo, da Skupnost nima izključne pristojnosti, ampak imajo na področju intelektualne lastnine izključno pristojnost države članice. V podporo tej domnevi se sklicujejo na Prilogo XIII

30 — Mnenje, izdano na podlagi člena 228(6) Pogodbe ES (Recueil, str. I-5267).

31 — Sodba v zadevi Komisija proti Svetu z dne 31. marca 1971, imenovana AETR (22/70, Recueil, str. 263, točki 16 in 17).

32 — Točke 71, 103 in 105 mnenja.

k Pridružitvenem sporazumu, ki določa, da določbe te priloge ne vplivajo na pristojnost Skupnosti in njenih držav članic na področju intelektualne lastnine.

zakonodaja, določena zgoraj v točkah od 16 do 33, je le vrh ledene gore in torej v izključni pristojnosti Skupnosti. Člen 63 Uredbe št. 822/87 namreč izrecno določa, da lahko uvožena vina „pod pogojem vzajemnosti uživajo [...] zaščito in nadzor iz [člena 15 Uredbe št. 823/87] za kvdpdo“.

53. Menim, da navedba v Prilogi XIII k Pridružitvenem sporazumu, na katero se sklicuje italijanska vlada, tega ne podpira: Sodišču ni bilo postavljeno vprašanje glede statusa Pridružitvenega sporazuma in v vsakem primeru besedilo Priloge XIII ni določno.

54. Člen 1 Sporazuma o imenih vin določa, da pogodbenici „soglašata, da bosta v skladu z načelom vzajemnosti štiliti in nadzirali imena vin, s poreklom v Skupnosti in na Madžarskem pod pogoji, določenimi v tem sporazumu“.

55. Poleg tega je jasno, kakor trdita Svet in Komisija, da sta bila ob sklenitvi Sporazuma o imenih vin zaščita in nadzor imen vin – edini vidik pravic intelektualne lastnine, ki je v tej zadevi mogoče sporen – predmet obširne ureditve na ravni Skupnosti, katere

56. Dalje je v preambuli Sklepa št. 93/724 določeno, da bo Sporazum o imenih vin „pripomogel k učinkovitejšem boju proti nelojalni konkurenci pri trgovanju in zagotavljanju večjega varstva potrošnikov ter bo spodbujal trgovino z vinom med pogodbenicama“ in da so „[...] določbe [Sporazuma] neposredno povezane z ukrepi skupne trgovinske in kmetijske politike“.³³ Sodišče je v mnenju št. 1/94 potrdilo, da sta sporazuma o vinu med Skupnostjo na eni strani in Avstrijo ter Avstralijo na drugi strani, ki sta po vsebini podobna Sporazumu o imenih vin, ki je v tej zadevi sporen, v okviru izključne pristojnosti Skupnosti in imata ustrezno pravno podlago v členu 133 ES, ker so [njune] določbe neposredno povezane z ukrepi skupne kmetijske politike ter posebej s pravili Skupnosti o vinu in vinogradništvu.³⁴

33 — Prva in tretja uvodna navedba.

34 — Točki 69 in 70.

57. Končno se lahko tudi navede, da italijanska vlada v odgovoru na vprašanje Sodišča navaja, da je vinski sektor za Madžarsko izključno urejalo pravo Skupnosti od njene pridružitve v maju 2004. Vendar kot sem izpostavil, ima takšna izključna ureditev za posledico izključno pristojnost Skupnosti na tem območju. Glede na to, da je bil obseg te ureditve v bistvu enak tako prej, kot po tem datumu, je to trditev mogoče videti kot priznanje, da je tudi Skupnost ob sklenitvi Sporazuma o imenih vin imela izključno pristojnost.

tega sporazuma. Pri njunem nasprotju se priloge ne uporabljajo.

60. Ne glede na veljavnost te navedbe kot splošnega načela bo za obravnavani primer očitno pomembno, ali v resnici obstaja nasprotje med zadevnimi določbami.

Tretje vprašanje

58. S tretjim vprašanjem predložitevno sodišče sprašuje, ali je, če je treba Sporazum o imenih vin v celoti šteti za zakonit in veljaven, prepoved uporabe izraza tokaj v Italiji po letu 2007, ki izhaja iz izmenjanih pisem, priloženih k Sporazumu, nična in ni veljavna, ker nasprotuje ureditvi geografskih enakozvočnih označb, določenih v členu 4(5) Sporazuma.

61. Člen 4(5) Sporazuma o imenih vin ureja položaj „enakozvočnih ali enakih geografskih označb“. Člen 2(2) Sporazuma določa „geografsko označbo“ kot „označbo, ki vključuje „označbo porekla“, ki jo priznavajo zakoni in predpisi pogodbenice za opis in predstavitev vina s poreklom na ozemlju te pogodbenice ali dežele oziroma kraja na tem ozemlju, če se lahko kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega vina bistveno pripisuje geografskemu poreklu“.

59. Tožeči stranki trdita, da določbe prilog k Sporazumu ne morejo vplivati na določbe

62. Zato ime „Tocai friulano“ sodi v člen 4(5) Sporazuma o imenih vin le, če ga pravo Skupnosti priznava tako, kot je opisano v predhodnem odstavku.

63. Jasno je, da ni tako. V tistem času je bilo ime priznано kot sorta vinske trte, in ne kot kvdpó v smislu Uredbe št. 823/87,³⁵ kar je bilo v Skupnosti enakovredno geografski označbi vina.³⁶ Poleg tega ni domneve, da se določena kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega vina lahko bistveno pripisuje geografskemu poreklu.

64. Podrobneje, člen 4(5)(a) se uporablja za označbe, ki so „zaščitene na podlagi Sporazuma“. Člen 4(1)(a) glede vin s poreklom iz Skupnosti določa, da so „geografske označbe in tradicionalni izrazi, navedeni v Prilogi“, zaščiteni. Seznam vin s poreklom iz Republike Italije v Prilogi k Sporazumu o imenih vin ne navaja niti imen „Tocai friulano“ niti „Tocai italico.“

65. Tožeči stranki in italijanska vlada se v odgovor na zahtevo sodišča, naj zavzamejo stališče, ali je ime „Tocai friulano“ geografska označba ali sorta vinske trte, sklicujejo na

člen 15(4) Uredbe št. 823/87,³⁷ ki državam članicam dovoljuje, da se ime določenega območja povezuje z imenom sorte vinske trte, in trdijo, da je tako tudi pri imenu „Tocai friulano“.

66. Po mojem mnenju člen 15(4) nima pomena, ki bi bil širši od pomena besedila: Države članice lahko dovolijo, da se ime določenega območja uporablja skupaj s sorto vinske trte. V določenih vinogradniških območjih je ta praksa pogosta: na primer imena Alsace Pinot gris,³⁸ Valle d'Aosta Pinot nero ali Moselle Luxembourgeoise Riesling. Niti kombinirano ime niti sorta vinske trte, ki se pri tem navaja, ni geografska označba v smislu Sporazuma o imenih vin.

67. Glede na to prepoved, ki izhaja iz izmenjave pisem, ne nasprotuje ureditvi geografskih enakozvočnih označb v členu 4(5) Sporazuma o imenih vin.

35 — Glej zgoraj navedene točke 20, 22 in 27.

36 — Uredba Sveta (EGS) št. 2081/92 z dne 14. julija 1992 o zaščiti geografskih označb in označb porekla za kmetijske proizvode in živila (UL L 208, str. 1) se ne uporablja za vino: glej člen 1(1).

37 — Navedena zgoraj v točki 23.

38 — „Tokay“ je v Alzaciji sopomenka za grozdje sorte pinot gris in predmet vzporedne izmenjave pisem med Skupnostjo in Madžarsko, ki določa enako prehodno odstopanje od prepovedi uporabe izraza (UL 1993, L 337, str. 167).

Četrto vprašanje

vala, da sta bila podana v trenutku sklepanja pogodbe, in sta bila bistvena podlaga za njeno privolitev, da jo veže pogodba.“

68. S četrtem vprašanjem predložitevno sodišče sprašuje, ali je treba na podlagi člena 48 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu³⁹ šteti, da Skupna izjava, priložena k Sporazumu o imenih vin,⁴⁰ v skladu s katero pogodbenice med pogajanjmi niso bile seznanjene o obstoju enakozvočnih označb vin Skupnosti in Madžarske, pomeni očitno napačno predstavo o resničnosti (glede na to, da italijanske in madžarske označbe za vina tokaj obstajajo in soobstajajo že stoletja, da so bile uradno priznane leta 1948 v sporazumu med Italijo in Madžarsko ter so bile nedavno povzete v pravo Skupnosti), ki povzroči ničnost in neveljavnost dela Sporazuma o imenih vin, iz katerega izhaja prepoved uporabe poimenovanja Tocai v Italiji.

70. Tožeči stranki in italijanska vlada trdijo, da je izmenjava pisem posledica napačno predstavljenih dejstev v tistem času, in sicer nesporne, mirne in stalne uporabe obeh označb; na podlagi člena 48 Dunajske konvencije se v skladu s tem Priloge, ki odpravljajo pravico uporabe teh imen, ne uporabljajo.

71. Prvi odstavek skupne izjave določa:

69. Člen 48(1) Dunajske konvencije določa:

„V zvezi s členom 4(5)(a) so pogodbenice ugotovile, da med pogajanjmi niso bile seznanjene z nobenim posebnim primerom, za katerega bi se določbe tega člena uporabile.“

„Država se lahko sklicuje na zmoto v pogodbi, zaradi katere je nična njena privolitev, da jo veže pogodba, če se zmota nanaša na dejstvo ali situacijo, za katere je domne-

72. V tretjem vprašanju sem pojasnil, zakaj menim, da se člen 4(5) ne uporablja za obravnavano dejansko stanje.⁴¹

39 — Glej zgoraj navedeno točko 15.

40 — UNTS, zvezek 1155, str. 331. Dunajska konvencija je bila sprejeta 23. maja 1969 in je začela veljati 27. januarja 1980.

41 — Glej zgoraj navedene točke od 61 do 64.

73. Iz istega razloga se skupna izjava ne more šteti za napačno predstavo o resničnosti.

76. Člen 59(1) Dunajska konvencije določa:

„Šteje se, da pogodba preneha, če vse njene pogodbenice sklenejo pozneje pogodbo o istem predmetu in:

74. Kot je na obravnavi trdila madžarska vlada, se na člen 48 Dunajske konvencije lahko v vsakem primeru sklicujejo samo njene pogodbenice.

(a) če izhaja iz poznejše pogodbe, ali je sicer rečeno, da mora biti po nameri pogodbenic predmet urejen s to pogodbo; ali

Peto in šesto vprašanje

75. S petim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba glede na člen 59 Dunajske konvencije Sporazum TRIPS,⁴² ki je začel veljati 1. januarja 1996, torej po začetku veljavnosti Sporazuma o imenih vin, razlagati tako, da njegove določbe na področju predpisov o enakozvočnih označbah vin veljajo namesto tistih iz Sporazuma o imenih vin, pri nezdržljivosti navedenih določb, glede na to, da so stranke obeh sporazumov iste.

(b) če so določbe poznejše pogodbe v tolikšnem neskladju z določbami prejšnje pogodbe, da ni mogoče uporabljati obeh pogodb hkrati.“

77. Ker vprašanje nacionalnega sodišča izhaja samo iz domneve, da ustrezne določbe Sporazuma TRIPS niso združljive s Sporazumom o imenih vin, je razumen pristop Komisije, da se najprej obravnava vprašanje, ki je predmet šestega vprašanja.

42 — Naveden v opombi 4.

78. S tem vprašanjem predložitevno sodišče sprašuje, ali je treba pri dveh enakozvočnih označb za različni vini (in v okoliščinah dodatno natančneje obrazloženih v vprašanju, kot je navedeno zgoraj), člene od 22 do 24 Sporazuma TRIPS razlagati tako, da se ti označbi lahko uporabljata tudi v prihodnje, če so ju zadevni pridelovalci uporabljali v preteklosti, ali v dobri veri ali najmanj 10 let pred 15. aprilom 1994 (člen 24(4)), in če posamezna označba jasno navaja državo, deželo ali območje porekla vina, tako da ne zavaja potrošnikov.

79. Členi od 22 do 24 Sporazuma TRIPS sestavljajo poglavje 3 („Geografske označbe“) dela II („Standardi, ki se nanašajo na razpoložljivost, obseg in uporabo pravic intelektualne lastnine“) tega sporazuma.

80. Člen 22 Sporazuma TRIPS določa:

„V tem sporazumu so geografske označbe oznake, ki označujejo, da blago izvira z ozemlja članice ali iz regije ali iz kraja na tem ozemlju, če se dana kakovost, sloves ali kaka druga značilnost tega blaga bistveno pripisuje njegovemu geografskemu poreklu.“

81. Člen 23 določa:

„1. Vsaka članica zainteresiranim strankam zagotovi zakonita sredstva za preprečevanje uporabe geografske označbe, ki označuje vina, za vina, ki ne izvirajo iz kraja, ki ga označuje določena geografska označba, čeprav je pravo poreklo blaga označeno, ali se geografska označba uporablja v prevodu oziroma skupaj z izrazom, kot je ‚vrsta‘, ‚sorta‘, ‚okus‘, ‚imitacija‘ ali podobno.

[...]

3. Če so geografske označbe za vina enakozvočne, se varstvo zagotovi vsaki označbi [...]. Vsaka članica določi praktične pogoje, za razlikovanje med enakozvočnimi geografskimi označbami, ob upoštevanju potrebe po zagotavljanju enakega obravnavanja določenih proizvodov in preprečevanja zavajanja potrošnikov.

[...]“

82. V členu 24 je določeno:

sorto grozdja, ki je obstajalo na ozemlju te članice na dan začetka veljavnosti Sporazuma STO.

„1. Članice se sporazumejo, da začnejo pogajanja za povečanje varstva posameznih geografskih označb po členu 23. [...]

[...]“

[...]

4. Nič v tem poglavju ne zavezuje članice, da prepreči nadaljnjo in podobno uporabo določene geografske označbe druge članice za označevanje vin ali žganih pijač v zvezi z blagom ali storitvami katerega koli njenih državljanov ali prebivalcev, ki je neprekinjeno uporabljal to geografsko označbo za isto ali sorodno blago ali storitev na ozemlju te članice ali (a) najmanj 10 let pred 15. aprilom 1994 ali (b) v dobri veri pred tem datumom.

83. Tožeči stranki in italijanska vlada trdijo, da je trenutno Sporazum TRIPS predpis za Skupnost, države članice in druge pogodbenice za urejanje enakozvočnih označb vin ter da zahteva zaščito teh imen in naj se uporabljajo na takšen način, ki je tehnično pravilen, in v dobri veri. Člen 23 varuje pravico zainteresiranih strank za nadaljnjo uporabo enakozvočnih geografskih označb, medtem ko člen 24(4) prepušča državam članicam, da uredijo nadaljnjo uporabo geografskih označb v dobri veri za desetletno obdobje po 15. aprilu 1994. Te določbe niso združljive s prepovedjo uporabe imena „Tocai friulano“ iz prilog Sporazuma o imenih vin, ki se zato ne more upravičiti.

[...]

6. [...] Nič v tem poglavju ne zavezuje članice, da zahteva uporabo svojih določb v zvezi z geografsko označbo katere koli druge članice, ki se nanaša na proizvode iz vinske trte, katerih ime je enako kot običajno ime za

84. V odgovorih na vprašanje, ki ga je postavilo sodišče, tožeči stranki in italijanska vlada poleg tega zatrjujejo, da je člen 24(6) Sporazuma TRIPS nedvomno vzporednica med „geografsko označbo“ in „imenom sorte

grozdja“ ter skladno s tem preprečuje Madžarski, da bi s sklicevanjem na geografsko označbo „tokaj“ dosegla prepoved uporabe imena „Tocai friulano“.

ozemlja ali iz regije, kraja, če se dana kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega blaga bistveno pripisuje njegovemu geografskemu poreklu. Tudi v tem primeru ni znakov, da se določena kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost vina, pridelanega iz plodov vina Tocai friulano, v sporni regiji lahko bistveno pripisuje njegovemu geografskemu poreklu. V skladu s tem se po mojem mnenju člen 23(3) ne uporablja.

85. Te trditve zavračam.

86. Člen 23(1) določa izrecno obveznost članic, da za vina, ki ne izvirajo iz kraja, ki ga označuje določena geografska označba, zaščitijo geografske označbe, ki označujejo vina; zmede ali prevare ni treba dokazovati. Gotovo je, da je poimenovanje tokaj geografska označba v smislu TRIPS. Na prvi pogled torej člen 23(1) od članic zahteva, da zaščitijo to označbo pred uporabo za vina, ki ne izvirajo z območja Tokaj.

88. Iz istega razloga se člen 24(4), ki članicam v določenih okoliščinah v dobri veri dovoljuje nadaljnjo uporabo geografskih označb, ne more uporabljati za nadaljnjo uporabo imena „Tocai friulano“.

87. Člen 23(3) podaja splošen opis varstva, zahtevanega s členom 23(1), za dve enakozvočni geografski označbi.⁴³ V Sporazumu TRIPS so „geografske označbe“ oznake, ki označujejo, da blago izvira z nacionalnega

89. Končno, člen 24(6) članicam samo dovoljuje, daodobrijo ime sorte grozdja, ki je homonim geografske označbe v drugi državi članici, vendar jih k temu ne zavezuje. Očitno se je Skupnost z dvostranskim sporazumom z Madžarsko odpovedala tej možnosti, z začetkom veljavnosti od konca marca 2007, ki je izrecno določena v členu 24(1) in je, kot je bilo pojasnjeno v okviru prvih dveh vprašanj, v izključni pristojnosti Skupnosti.

43 — Primer, ki se je uporabil med pogajanj, je bilo območje Rioja, ki je vinorodno območje v Španiji in Argentini: glej C. M. Corea in A. A. Yusef, *Intellectual Property and International Trade* (1998), str. 176.

90. Na podlagi navedenega menim, da so upoštevne določbe Sporazuma TRIPS združljive s Sporazumom o imenih vin. Zato se člen 59 Dunajske konvencije ne uporabi.

92. Prvi odstavek člena 1 Protokola št. 1 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah določa:

„Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do spoštovanja svojega premoženja. Nikomur ne sme biti lastnina odvzeta, razen če je to v javnem interesu v skladu s pogoji, ki jih določa zakon, in ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava.“

Sedmo vprašanje

91. S sedmim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje, ali se lastninska pravica iz člena 1 Protokola št. 1 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah,⁴⁴ povzeta v členu 17 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije⁴⁵, nanaša tudi na pravice intelektualne lastnine v zvezi z označbami porekla vin in njihovim izvrševanjem, in če posledično nasprotuje uporabi tega, kar je bilo določeno z izmenjavo pisem, na podlagi katere vinogradniki iz Furlanije - Julijske Krajine ne bodo smeli več uporabljati imena „Tocai Friulano“, zlasti glede na popoln neobstoj kakršne koli odškodnine v korist navedenih vinogradnikov, neobstoj javnega interesa, ki bi upravičeval razlastitev, in nespoštovanje načela sorazmernosti.

93. Čeprav ta določba odškodnine ne omejuje, se zahteva po spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava splošno razume v smislu, da daje pravico do odškodnine za odvzem lastnine.

94. Člen 17 listine, z naslovom „Lastninska pravica“, določa:

„1. Vsakdo ima pravico posedovati svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo voliti z oporoko. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen če je to v javnem interesu ter v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti primernemu nadomestilu za njegovo izgubo, ki se mu pravočasno plača. Uporaba lastnine se lahko uredi z zakonom, če je to potrebno zaradi splošnega interesa.“

44 — Navedena v opombi 5.

45 — Navedena v opombi 6.

2. Intelektualna lastnina je varovana.“

95. Tožeči stranki trdita, da pravica italijanskih vinogradnikov, da uporabljajo označbo „Tocai friulano“ sodi na področje „lastnine“ v smislu Protokola, ki je samostojen pojem in ni omejena na opredmeteno premoženje; italijanska vlada je na obravnavi zatrjevala, da je pravica uporabe imena določene sorte grozdja gospodarske narave. Svet in Komisija trdita, da se ta spor ne nanaša na lastnino v smislu Konvencije ali Listine, celo ne v pomenu intelektualne lastnine; izraza „Tocai friulano“ in „Tocai italico“ nista geografski označbi, temveč sorti grozdja. Niti Pariška konvencija⁴⁶ niti Sporazum TRIPS ne navedata imen sort grozdja kot kategorije intelektualne lastnine.

96. Tožeči stranki imata prav, ko trdita, da je „lastnina“ v Protokolu samostojen pojem, ki zajema nematerialno blago gospodarske vrednosti. Evropsko sodišče za človekove pravice je priznalo, zlasti pri odvzemu dovoljenja za stregbo alkoholnih pijač v restavraciji, da so zadevni gospodarski interesi, povezani z vodenjem restavracije, „lastnina“ v smislu člena 1 Protokola, ker je ohranjanje dovoljenja eden glavnih pogojev za opravljanje dejavnosti ter ima njen od-

vzem škodljive učinke na dobro ime in vrednost restavracije. Sodišče je skladno s tem ugotovilo, da je odvzem v okoliščinah obravnavanega primera predstavljal poseg v pravico vodje restavracije do „spoštovanja njegovega premoženja“ (čeprav je odločilo, da je poseg zakonit, sorazmeren in v javnem interesu).⁴⁷

97. Vendar po mojem mnenju ta odločitev v obravnavanem primeru ni enaka. Niso bili ugotovljeni elementi, ki bi nakazovali, da bi bila nadaljnja uporaba imena „Tocai friulano“ za sorto grozdja, ki se uporablja pri pridelavi vina Furlanije - Julijske Krajine, eden od glavnih pogojev za nadaljevanje dejavnosti proizvodnje teh vin in tudi ne dokaz o namigovanju italijanske vlade, da bi prepoved te uporabe imela škodljive učinke na dobro ime in vrednost te dejavnosti. Prizadeti pridelovalci vina bodo lahko naprej tržili svoja vina pod različnimi označbami porekla, ki so bile registrirane za to območje. Če želijo nadaljevati označevanje sorte grozdja, ki se uporablja, obstajajo ustrezne sopomenke, ki jih je priznal International Vine and Wine Office (Mednarodni urad za vinsko trto in vino): Komisija je na obravnavi navedla „sauvignonasse“ in „trebbianello“.

46 — Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine z dne 20. marca 1883.

47 — Zadeva 4/1988/148/202 Tre Traktörer Aktiebolag proti Švedski (1989) EHRR 309.

98. Dodal bi tudi, da ni gotovo, ali se lahko predlagateljici na podlagi Konvencije ustrezno sklicujeta na kršitev lastninske pravice, ker nista pridelovalki vina in nista izkazali, kako bi lahko bili prizadeti.

99. Zato nisem prepričan, vsaj v okoliščinah obravnavanega primera, da je pravica uporabe imena sorte grozdja pri trženju določene vina lastninska pravica, ki jo varuje člen 1 Protokola št. 1. Kljub temu bom na kratko preučil vprašanje, ali bi takšna lastninska pravica, če bi obstajala, izključevala prepoved uporabe tega imena.

100. Prvi stavek člena 1 Protokola št. 1 določa pravico do spoštovanja osebnega premoženja; drugi stavek določa, da nikomur ne sme biti odvzeta lastnina „razen če je to v javnem interesu, v skladu s pogoji, ki jih določa zakon, in ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava“.

101. Odločitev sodišča v zadevi SMW Winzersekt daje v podobnem smislu splošne smernice glede posega v pravico do spoštovanja premoženja, ki ne pomeni razlastitve.⁴⁸

V navedeni zadevi so nemški pridelovalci penečega se vina izpodbijali zakonodajo Skupnosti,⁴⁹ ki je ob koncu petletnega prehodnega obdobja prepovedovala uporabo izraza „méthode champenoise“ za peneča se vina, ki niso upravičena do označbe porekla „Champagne“. Pridelovalci so trdili, da prepoved škodljivo vpliva na njihovo lastninsko pravico.

102. Sodišče je pojasnilo, da ima v zadevah na področju skupne kmetijske politike zakonodajalec Skupnosti obširno diskrecijsko pravico in da lahko na zakonitost ukrepa vpliva le očitna neprimernost ukrepa, sprejetega na tem področju, v primerjavi s cilji, ki jih zasleduje ta institucija. Lastninska pravica ni absolutna; zato se izvrševanje te pravice lahko omeji, zlasti v smislu skupne ureditve trga, če te omejitve dejansko ustrezajo ciljem v splošnem interesu, ki jih Skupnost zasleduje, ter ne pomeni nesorazmernega in nedopustnega ukrepa, ki bi ogrožal samo bistvo tako zagotovljene pravice. Označba „méthode champenoise“ je bila izraz, ki so ga pred sprejetjem ureditve lahko uporabljali vsi pridelovalci penečih se vin. Prepovedi uporabe te označbe ni mogoče šteti za kršitev domnevne lastninske pravice, podeljene pri-

48 — Sodba z dne 13. decembra 1994 (C-306/93, Recueil, str. I-5555).

49 — Uredba Sveta (EGS) št. 2333/92 z dne 13. julija 1992, ki določa splošna pravila za opis in predstavitev penečih vin in gaziranih penečih vin (UL L 231, str. 9).

delovalcem kot tožečim strankam. Končno je Svet s sprejetjem prehodnih določb in z dovoljenjem pridelovalcem, da uporabljajo alternativne označbe (kot je „tradicionalna metoda“), upošteval položaj pridelovalcev; zato izpodbijane zakonodaje ni mogoče šteti za nesorazmerno.⁵⁰

103. Podobno je v obravnavani zadevi jasno, da je bilo načelo sorazmernosti upoštevano, čeprav je bila kršena pravica do spoštovanja lastnine: italijanski pridelovalci vina Tocai friulano iz grozdja te vinske trte so imeli v prehodnem obdobju 13 let možnost, da se prilagodijo novemu položaju, ki ga je ustvaril Sporazum o imenih vin, in kot je bilo pojasnjeno zgoraj,⁵¹ obstajajo razpoložljive alternativne označbe za vina.

104. Ob upoštevanju drugega stavka člena 1 Protokola št. 1, čeprav prepoved uporabe „Tocai friulano“ pomeni razlastitev v škodo zadevnih pridelovalcev vina, menim, da je „v javni koristi in pod pogoji, ki jih določajo zakon in splošna načela mednarodnega prava“, ter zato dovoljen s konvencijo.

105. Prvič, obstaja očitna javna korist za sklenitev vzajemnih dogovorov Skupnosti za zaščito imen vina. Drugič, obstaja v pravu Skupnosti jasna podlaga za prepoved, predvsem pravni okvir (za katerega nisem navedel podrobnosti, ker je obširen in ni sporen) za opis vin, v smislu katerega je zadevna prepoved očitno oblikovana, da zmanjša tveganje zamenjave med imenom vinske sorte, ki se uporablja za vina in imenom geografskega območja, na katerem se pridelava. Končno nič ne kaže na to, da je prepoved v nasprotju s katerim koli načelom mednarodnega prava. Zlasti učinek dolgega prehodnega obdobja, omejen učinek prepovedi (ker se lahko kvdpdpo še naprej pridelujejo iz te vinske sorte) in možnost alternativnih označb vina po mojem mnenju pomenijo, da ni upravičenosti do odškodnine.

106. Za člen 17 Listine veljajo razlogi podobni tistim, obravnavanim zgoraj.

Osmo vprašanje

107. Z osmim in zadnjim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje, ali je pri ugotovitvi nezakonitosti Sporazuma o imenih vin in/ali izmenjave pisem člen 19(2) Uredbe

50 — Točke od 21 do 23 in 28 sodbe.

51 — Glej točko 97.

(ES) št. 753/2002,⁵² na podlagi katerega je uporaba imena „Tocai friulano“ po 31. marcu 2007 prepovedana, ničen in brez učinka.

prenehal veljati in ker Pridružitveni sporazum ne vsebuje navedbe glede Sporazuma o imenih vin ali glede problema poimenovanja „Tocai“. Uredba št. 753/2002 določa ureditev za kar 122 vinskih sort, ki vključujejo geografsko označbo in so v enakem položaju kot poimenovanje „Tocai friulano“, na način, ki so diametralno nasprotni tem, ki se uporabljajo za poimenovanje „Tocai friulano“: za teh 122 sort je dovoljeno, da se pojavijo na nalepkah vina, v smislu odstopanja od člena 19(1)(c) navedene uredbe.

108. Tožeči stranki trdita, da prepoved v Prilogi k Uredbi št. 753/2002 ni zakonita, ker krši načelo prepovedi diskriminacije. Poimenovanje „Tocai friulano“ je predmetčasne omejitve med 106 sortami grozdja, ki jih pravo Skupnosti dovoljuje med označbami vina. Poleg tega je kršeno načelo sorazmernosti in obvezne navedbe razlogov. Končno, ker Sporazum TRIPS od članic STO ne zahteva, naj odstranijo pravno zaščito za enakovredne geografske označbe, prepoved, določena v Uredbi št. 753/2002, ni zakonita.

109. Tožeči stranki in italijanska vlada v odgovoru na vprašanje, ki ga je postavilo sodišče, poleg tega trdijo, da vinski sektor za Madžarsko v vsakem primeru izključno ureja pravo Skupnosti, ker je Sporazum o imenih vin s pridružitvijo Madžarske Evropski uniji

110. Vendar pa vse te trditve očitno presegajo obseg vprašanja, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, ki izrecno temelji na domnevi nezakovitosti Sporazuma o imenih vin in/ali izmenjave pisem. Za predložitev sodišče je zato veljavnost Uredbe št. 753/2002 (ki bi jo lahko Italija na podlagi člena 230 ES neposredno izpodbijala, pa tega ni storila) samo posredno sporna, kot posledica zatrevane neveljavnosti Sporazuma o imenih vin. Strinjam se z mnenjem Komisije, da na osmo vprašanje ni treba odgovoriti, ker na podlagi preučitve prej navedenih vprašanj nisem mnenja, da ta sporazum ni zakonit.

52 — Navedena v opombi 22.

Predlog

111. Na podlagi zgornjih ugotovitev predlagam Sodišču, naj odloči:

1. Člen 133 ES je pomenil ustrezno pravno podlago za Sporazum o imenih vin, njegova sklenitev pa je v izključni pristojnosti Skupnosti;
2. Za Sporazum o imenih vin in za Sporazum TRIPS je poimenovanje tokaj geografska označba, kar pa ne velja za poimenovanje „Tocai friulano“; zato
 - ni neskladja med prepovedjo uporabe poimenovanja „Tocai friulano“ po 31. marcu 2007 in predpisi o geografskih označbah v Sporazumu o imenih vin,
 - Skupna izjava ne temelji na napačni predstavi dejanskega stanja in
 - ni neskladja med Sporazumom o imenih vin ter Sporazumom TRIPS;

3. pravica uporabe imena sorte grozdja za trženje vina ne sodi pod pojem lastnine v smislu člena 1 Protokola št. 1 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah ali členu 17 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije in v vsakem primeru v tej zadevi ni bilo nezakonite kršitve, ki bi bila v nasprotju s Konvencijo ali z Listino.

112. Zato menim, da je treba na vprašanja, ki jih je zastavilo Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio, odgovoriti:

Presoja predloženih vprašanj ni razkrila nobenih dejavnikov, ki bi postavili pod vprašaj veljavnost Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Republiko Madžarsko o vzajemni zaščiti in nadzoru imen vina, ki je bil odobren v imenu Skupnosti s Sklepom 93/724/ES in podpisan 29. novembra 1993, ali izmenjave pisem v zvezi s členom 4 tega sporazuma.